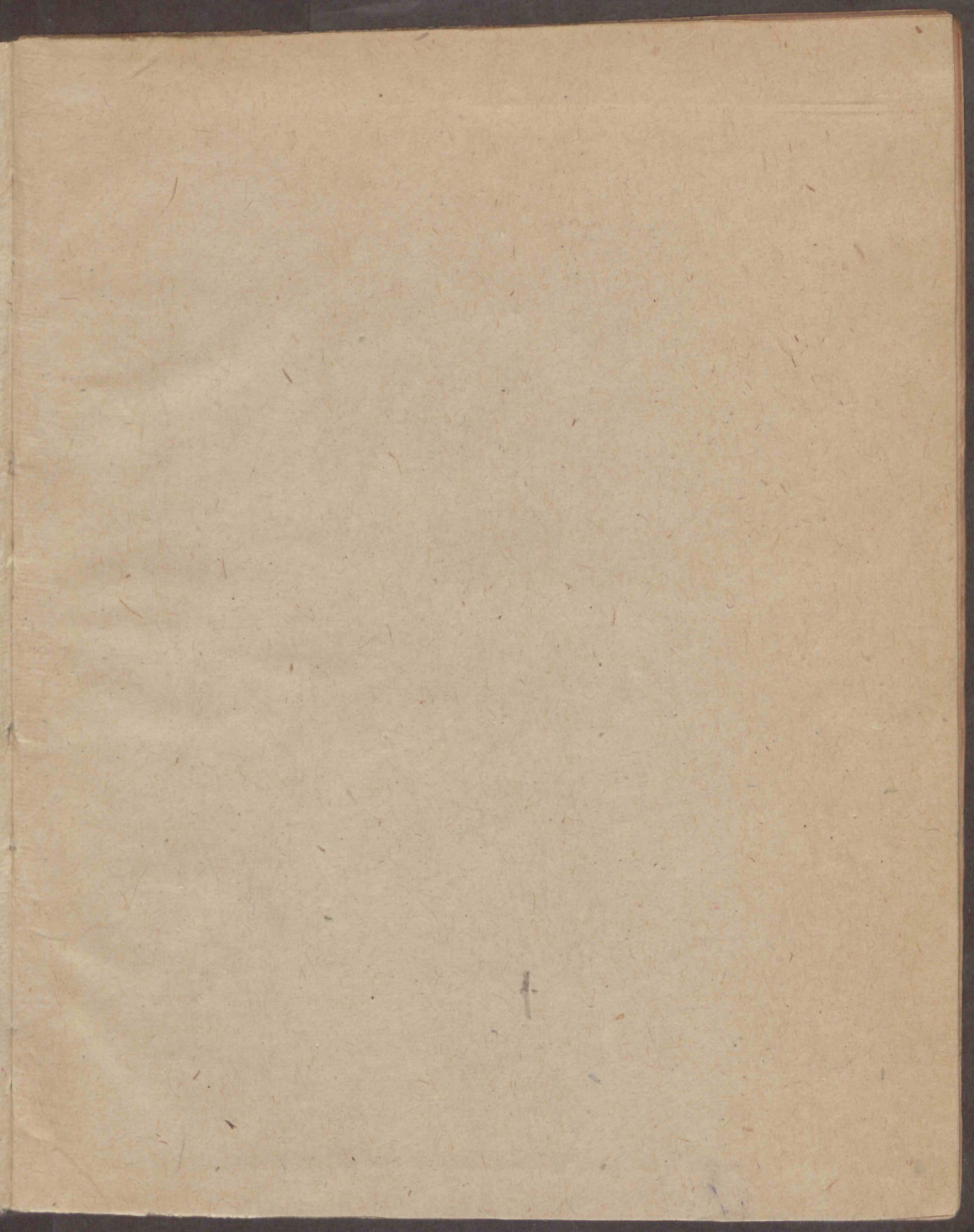

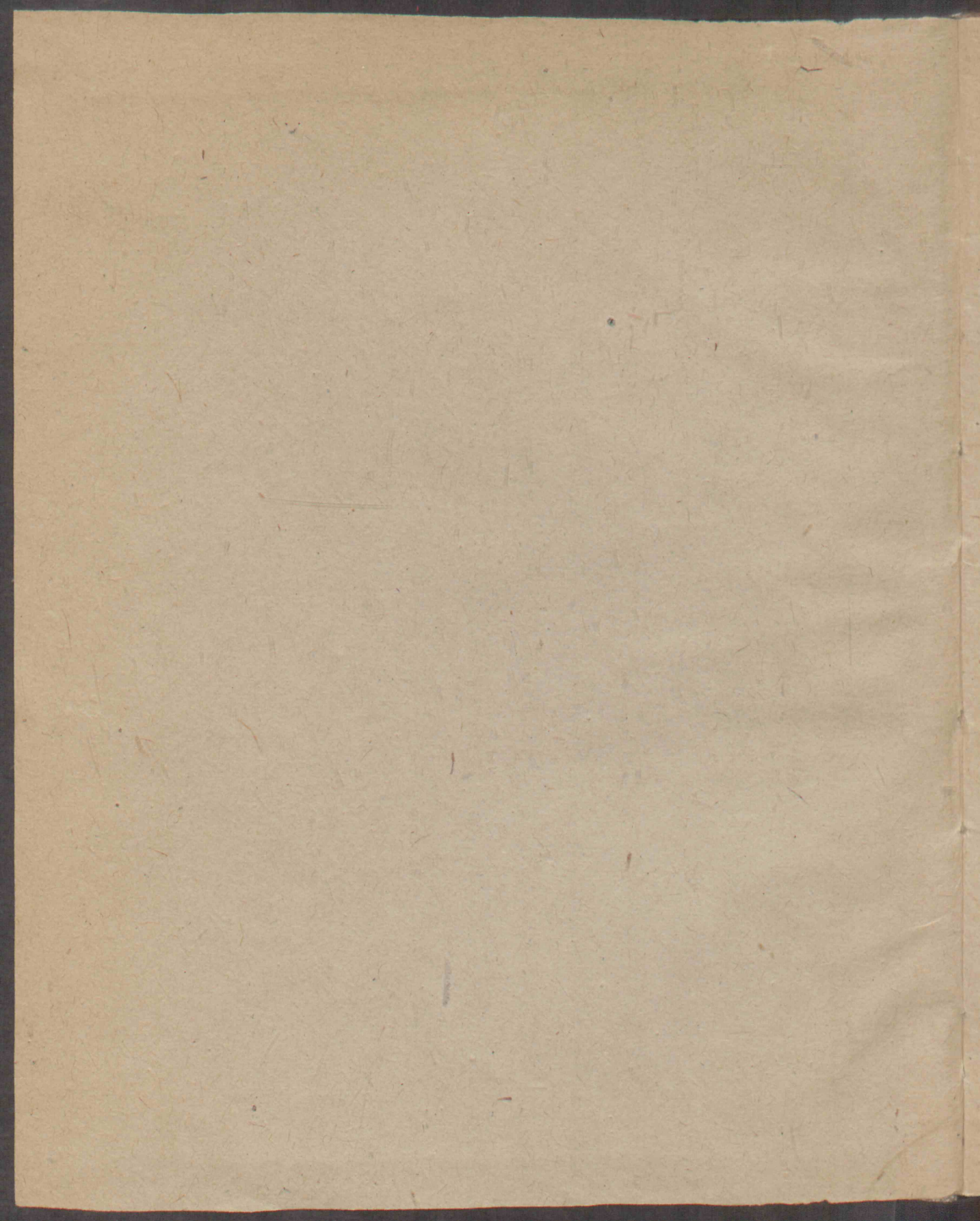
24

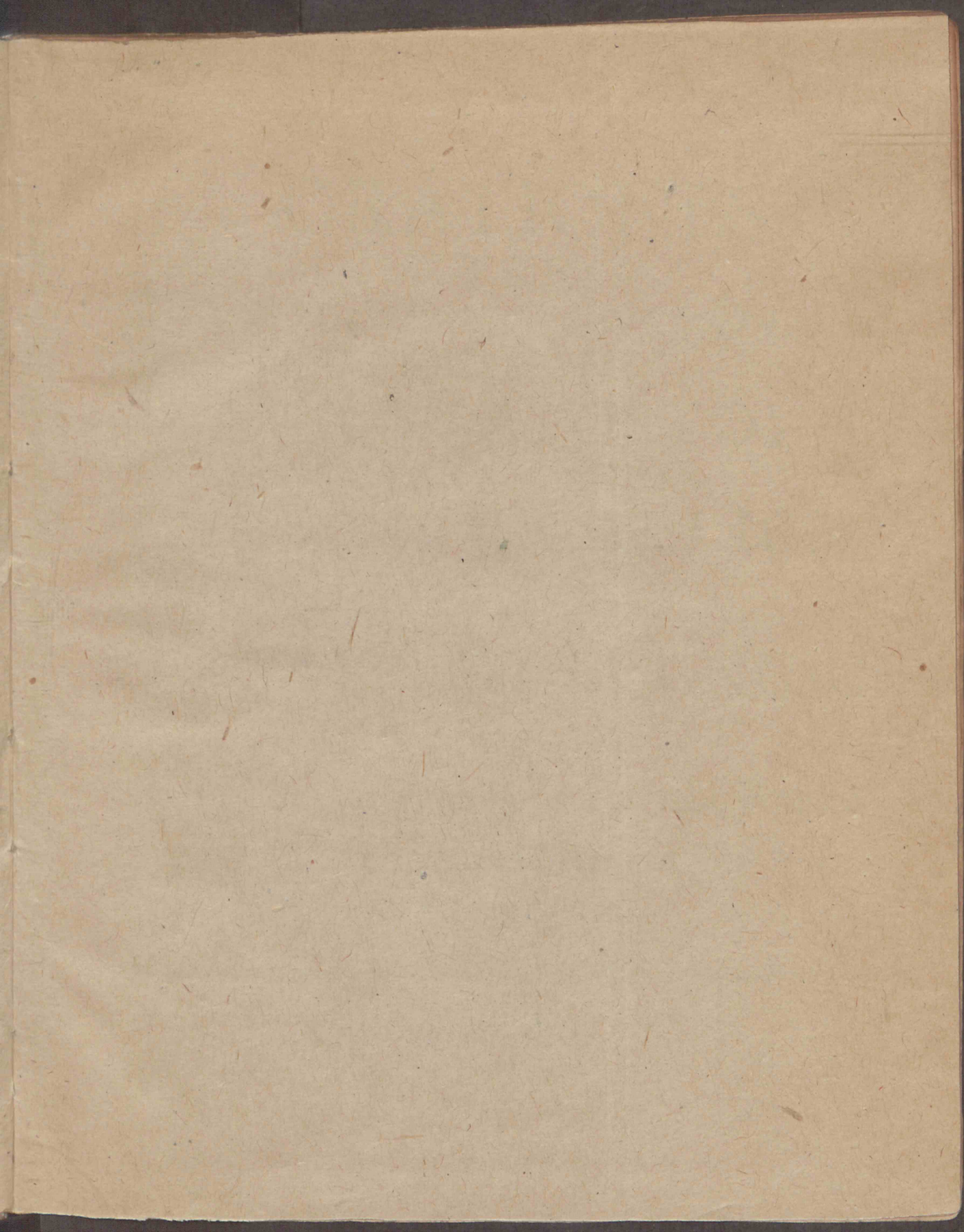
NI 1₍₂₎ 8°

Kamera proj. 68

2018v

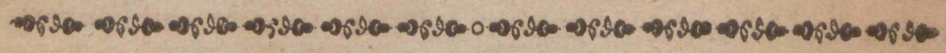

E XIII 450

ORATIONES
 TRES
 ILLUSTRISSIMI ac REVERENDISSIMI
 DOMINI
 D. NUNCII APOSTOLICI.
 REVERENDISSIMI
 LEGATI GALLICI.
 &
 EXCELLENTISSIMI
 LEGATI LOTHARINGICI.

Habitæ
 In Confessu Serenissimæ Reipubl. Polonæ
 Pro Electione Regis
 Congregatæ.

Anno Dni. M. DC. LXXIV.

ORATIO
HABITA IN REGIÆ ELECTIONIS
COMITIIS.

Ab
Illustrissimo ac Reverendissimo Archiepiscopo
Thessalonicensi, NUNTIO APOSTOLICO,
Varſaviæ, die 5. May. 1674.

MInuit aliquando præſentia famam. At ego dum circumſpicio Sacros Antiltites, inçlytos Proceres, fortiffimos Equites, in tam præclaram Coronam coadunatos, agnoſco Reipubl. Veſtræ Majeſtatem, longè fama eſſe majorem, coram quâ cum explicare deberem Paternas ſolicitudines, & inceſſantes Sanctitatis Suæ curas excubantes pro custodia Catholici gregis ſibi à Deo commiſſi per unanimem Venerabilium Fratrum ſuorum conſenſum, dies me deficeret, antequam poſſem ſingula charitatis Pontificiæ documenta oratione complecti, ſufficiet mihi duntaxat peculiarem amorem Sanctitatis Suæ erga Sereniſſimam Rempubli-
licam Veſtram teſtatum facere.

Nec mirum, Apoſtolicam ipſius mentem, adèd anxiam eſſe rerum Veſtrarum, ſpectator enim fuit in prima ſua juventute eximiæ Veſtræ Pietatis: & dum fundamenta legum Sarmaticarum diligenter inquireret, occurrebat ſemper præcipua illa Majorum Veſtrorum ſolertia, tuendæ ampliandæ-
que Religionis Orthodoxæ, ſine quâ feliciter Regna ſtare non poſſunt.

Indè imbuir juvenilem animum tenerrimo amore, quem ſemper ſervavit ac fovit, ita ut videatur præſervatus ab Altis-
ſimo

fimo ad tam prosperam senectutem, ut rebus Vestris, ab intestina discordia, & ab immanissimo hoste periclitantibus, præsidio foret, mittens me Nuntium Extraordinarium quamvis tantæ molis non capacem. Coaluit Deo volente interna tranquillitas; cum tamen remaneret sævisimum bellum externum, non cessavit Amantissimus Pater sollicitare frequentissimis orationibus divinam bonitatem pro incolumitate tam præclaræ Gentis. Nec irritæ fuerunt Sanctitatis Suæ preces, dum **DEXTERA DOMINI FECIT VIRTUTEM,** & Vos decoravit tam insigni Victoria, quæ sicut in præsentem gignit admirationem, ita in futuro vix credibilis forte videbitur.

Sed Posteris considerando strenuitatem vestram, & ea quæ à tot sæculis fecistis, possibilia credent quæcunq; vultis; non enim deficit nec amplitudo Provinciarum, nec innumeralis Generosa nobilitas, nec disciplina Militaris, cui præ sunt gemina illa fulmina belli, Supremi scilicet Exercituum Vestrorum Duces, cæteriq; magni Heroes, qui suo sudore & sanguine triumphales palmas irrigarunt, & Vos hostibus metuendos, Amicis diligendos reddiderunt.

Remanet nunc Respublica orbata suo Principe, sed post Lunam Visnoviecianam Othomanicæ formidabilem etiam sequuto suo occasu, sperandum est oriturum fulgentissimum Solem, qui lugubres tempestates dissipet & perennem huic Cælo restituat serenitatem.

Jam vero quia Dextra Domini facit virtutem præcipue cogitandum de Rege vere Catholico, ne Deus Exercituum subtrahendo auxilia, prædam vos faciat inimicorum vestrorum **Quid enim ad tantas calamitates redaxit Saul, nisi obe-**

dientia negata Factori suo, & Sacerdotale munus indebite sibi assumptum: è contrà David custodiendo mandata ipsius, Israeliticas afflictas res erexit, & felicissimum Regnum Salomoni reliquit, iterum dilaceratum sub Roboamo, in quo paterna Idololatria fera Numinis vindicta expiavit.

Similia vobis metuere possètis, si sectando privata desideria solum Deum præ oculis non haberetis, & si Reipublicæ amor totum animum vestrum non occuparet. Abundat vere unusquisq; in proprio sensu, nec de facili alieno iudicio se accomodat, verum si firma fide dixeritis: Ostende quem elegeris, non dubium est Divinam Majestatem daturam Vobis Regem publicis privatisq; commodis juxta mentem vestram prospecturum.

Fateor Vos habuisse Jagellonem Magnorum Regnum Progenitorem ex Idolorum cultore Catholicum factum, quod quamvis prospere illa ætate successerit nunc æquum non est in ambiguum casum certam conjicere Religionem.

Cavendum omnino est à Rege per ambitionem converso, nam si sub ovina pelle Dominicum gregem lupo invaderet, miserrima strage omnia pollueret; & si villico non fidei Evangelica seges committeretur, statim ipsam zizania suffocarent. Cum enim Vestri Reges potiantur autoritate distribuendi officia, si quis daretur in corde malus pravis Senatoribus impleret Subsellia, & antequam Polonia lethalem morbum cognosceret, sentiret ac ingemisceret se jam esse corruptam.

Tutiora itaq; consilia in re tanti momenti sunt amplectenda, nec connivendum iis qui veram pietatem fovent,

ne postea fera & inutili pœnitentiâ ducti cogantur dicere:
väh mihi quia tacui.

Hoc solum ut Catholicum Principem eligatis enixe pe-
tit Sanctissimus & Amantissimus Pater, ne tam calamitosa
memoria ad posteros transeat ipso regente Ecclesiam, Sar-
maticam fuisse depravatam, sed quia aurea illa lex, Rex Ca-
tholicus esto, certam rēddit Sanctitatem Suam Vestræ Pieta-
tis, hac de re pluribus supersedeo

Restat ut concordem & citam Electionem Sanctitatis
Suæ nomine Vobis obsequentissimis Filiis suis humillimis
meis precibus suadeam, neq; in hoc multum adlaborabo,
scitis enim Regna in se divisa desolari, &ambutato capite
langvescere membra.

Nec unquam major necessitas Thronum vacuū im-
plendi, cum adhuc habeatis intra fines Regni immanissi-
mum hostem irritatum magis quam victum, scitis ipsum
fremementem, pro inusitata clade accepta spirare minas medi-
tari vindictam Tartaros stimulare ad prædam Amicos vestros
ad invidiam concitare, ne altius gloria vestra tollatur, & si
diuturnis altercationibus bellicosa Nobilitas distineretur ad
Vistulam eo tempore quo victoriosa vexilla ad Istrum Deo
favente transferri possent, carperent certe Nationes dicen-
do; vincere scire Polonos, sed nescire uti victoria.

Vicit Annibal & multoties vicit, sed intempestivè mo-
rando apud Capuam cesit in prædam victi, de hoc timere
non debeo, dum video tot Senatores tot Equites prudentes si-
mul & fortes verum quia magna momenta rerum ictu ocu-
li dilabuntur, iterum rogo vos ut citissime talem Regem eli-

gatis de quo dici possit quod de Alexandro Severo factum ipsum fuisse ad remedium humani generis nec fraudabitur tali encomio vester Princeps, si communes hostes propulsando Christianitatem totam reddiderit securam.

Non opus est Vobis in memoriam redigere, quod neque quies gentium sine armis, neque arma sine stipendiis neque stipendia sine tributis haberi queunt. Multum sanè passi fuistis à bello Cosacico, Tartarico, Moscico, Suecico & Transilvanico, nec minora mala intestinæ discordiæ peperere, exhaustam etiam reddidere Rempublicam commercia imminuta, pestilentia, fames, & frequentes Scytarum excursiones, unde desolatio in agris, solitudo in Urbibus, pauperies in Provinciis, si autem considerabitis quanta securitas Uxoribus Vestris, Filiis, Patriæ & Avitæ Religioni futura sit, non parcetis pecuniæ qui Sangvinem vestrum Reipublicæ tam profusè donastis.

Non deficiet Sanctitas suâ Pastoralis suo muneri & cum transmiserit quod angustia Ærarii Pontificii permiserunt, decimas Italicas imposuit, subsidia Ecclesiasticorum in hoc Regno concessit, aliquos jam S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales exemplo suo movit ad liberalitatem, & denique Catholicos Principes incessanter ad pacem urget, ut conjunctis viribus communi hosti occurratur & sperandum pari benedictione Omnipotentem Deum piissima Sanctitatis Suæ vota prosperaturum, prout hæctenus illa non est frustratus.

Agitur Vigilantissimi Antistites, Præstantissimi Proceres, Generosi Equites, de bello necessario, non pendente à vestra voluntate, nec unquam constanti tranquillitate potiemini, nisi fracto hoste novis cladibus; offeret forsan pacem barbaro

baro more fictam ut vires à fortitudine vestra debilitatas, tractu temporis colligat, renovaturus bellum magis sævum Magis periculosum.

Instandum igitur trepidantibus, & tunc inconcussa pax erit, quando experientia magistra discent, talem esse Nobilissimam Sarmatiæ Gentem quæ toto Orbe labante, sola compescere potest rapidissimum Torrentem Christianas Provincias undequaque deuantem.

Exaltabunt Vos cæteræ Nationes immensis laudibus tanquam suos liberatores; benedicent vos miserrimi Populi, ad inevitabilem servitutem semper expositi, & sub Vestra tutela, Apostolica Fides requiescet.

Eligite interim concordibus suffragiis Orthodoxum Principem, & rependite hoc beneficium Sanctissimo Patri CLEMENTI X. qui pro Vestra incolumitate tot lachrymas fudit nec unquam fatigare cessabit Divinam Clementiam quousq; Vobis dilectissimis Filiis suis omnia fausta & felicia eveniant.

ORATIO

REVERENDISSIMI & EXCELLENTISSIMI DOMINI,
DNI EPISCOPI MASILIENSIS
SERENISSIMI, POTENTISSIMI & CHRISTIANISSIMI
REGIS GALLIARUM
LEGATI EXTRAORDINARII.

Pro Comitibus Electionis Varsaviam missi, die 11. Maji
1674, in Cæmbo Electionis habita.

Udita Reipubl. Vestræ Serenissimæ orbitate, pro eo sanè ac debuit Christianissimus Rex, optimi Regis morte, ut amicissimi fratris, jacturâ vestrâ, ut carissimorum sociorum gravissimum dolorem sensit: Dominationibusq;

nibusq̄ve Vestris Illustrissimis hac Comitiorum celebritate, aut officio consolandi, aut lugendi societate, & singulis, & universis duxit palam declarandum. Multos quidem moeror hic vester ad publicam sociati luctus significationem Principum Oratores evocavit (neq̄; sanè fas gentem ullam inter Christianus reperiri quæ non Reip. Vestræ Serenissimæ secundis rebus lætetur, & ingemiscat adversis) sed ut omnibus Gallia præstat amicitia fide, & foederum vetustate, ita omnes vincit & consolandi studio, & bene merendi voluntate.

Sic enim à natura factus est uterq̄; populos, ut iisdem studiis capiatur, easdem excolat artes, rationem vitæ propè eandem sequatur, ut si indumenta, sermonemq̄; vernaculum commutaris, in Polonia Gallos, in Gallia habitare Polonos dicas. Et profectò, nisi morum similitudo superioribus sæculis majores nostros ad foedera inter se sancienda exitavisset non vîdeo his regionum intervallis, quibus disjungimur, in amicitia ultrò citroq̄; ardentissimè retinenda quid tanto opere sequi potuissent.

Debemus ergo moribus nostris quod virtutis mutua fama potiùs quàm consuetudinis jucunditate, rerum utrinq̄; gestarum gloriâ quàm usu commerciorum, societatis jura fidelissime servemus, & votis animisq̄;, si minus locis atque corporibus, arctissimè jungamur. Neque porro necesse est beneficia commemorare ultrò citroq̄; profecta vivunt apud nos, viventq̄; semper benvolentia Vestra, ut Illustrissima, ita gratis monumenta; iidemq̄; speramus, & fidentissime credimus officia conjunctionis vobiscum nostræ apud memores collocata esse.

Quod

Quod si quando ad bene de Republ. vestra Sereniss. merendum propendit Gallia ut profecto propendit semper; eo sub Rege beata vivit, qui cum regias virtutes omnes possideat, ab ipsis regni primordiis nullâ magis eminere voluerit quàm amicitîæ constantiâ, & fœderum religione Interpositâ ab ipso pro amicis ardentissimæ pacificationes, susceptâ pro ipsis dimicationes periculosâ, effusâ in eorum angustiis regni facultates toto orbe testantur populos fœderatos Christianissimo Regi non minus caros esse quàm suos semperque sociis paratum esse in potentissima auctoritate firmum præsidium, in ærario locuplete promptum subsidium, & in victricibus armis auxilium opportunum.

Ea verò æquitate & temperantiâ subditos regit, ut ex quo habenas regni ipse suscepit, nullum apud nos extiterit domesticum certamen præterquàm gratiarum in Rege, in Civibus obsequiorum. Bellum autem quod invenit totâ penè Europa diffusum, ita gessit, ut semper vinceret, ita composuit, ut in ferendis conditionibus pacis, spes suas publicæ tranquillitati condonando, novo vincendi genere, fortunâ suâ major appareret.

Ad arma verò capienda, quanquam intercessissent causæ gravissimæ, non nisi naturæ voce impelli potuit jura sua, (exclusa pacis æquitate) ferro repetentis. Quod bellû etsi captæ urbes quam plurimæ, & debellata intra paucissimos dies tota Sequanorum Provincia nobilitassent, posuit tamen libenter arma, ut vicinos metu, Europam trepidatione liberaret.

Ita, sopitæ erant toto orbe Christiano discordiæ conticescebant veteres contentiones Regis æquitate, debilitate invidorum, cum Batavi tot beneficiis devincti Regi, in libertatis suæ assertorem, superbiâ non ferendâ insurgere cæperunt, pacisq; auctorem & vindicem ad belli necessitatem compulerunt. Et tamen Rheno feliciter trajecto, redactis in potestatem terrestribus provinciis, cæteris naufragio voluntario demersis, inter victoriarum concentus suavissimos pacis voces non repudiavit, pacemq; Christianus Orbis haberet, si qui pugnare non audent, invidere desissent.

Tot curis & administrandi regni & gerendi belli districtus, non intermittit Christianissimus Rex de gloria, & dignitate Reipublicæ

Vestræ Serenissimæ cogitare Credidit Regis esse incumbere, ne Regium nomen invidorum Vestrorum artibus non merenti deferatur, & amici fidelissimi, ut meritissimum Vobisq; maximè utilem eligatis. Non ignorat profectò, Excelentissimi Domini, tantæ Coronæ arbitrium iis permitti qui cum ipsi per se regere possent florentissimam Rempublicam nullius monitis egent, ut Patriæ votis respondeant, & consulant orbitati.

Novit sapientissimi Senatus, totiusq; celeberrimi coetus Virtutem, prudentiam, sagacitatem, & secundis, & adversis rebus comprobata. Non mentiens dicam, neque animo adulandi singulorum illi nomina, & universorum eximias dotes esse perspectas Novit apud Excellentias Vestras residere arcanum illud consilium quo Reipubl. Vestræ Serenissimæ tranquillitas continetur & incolumitas Christianæ, ab hoc profectas conservatrices libertatis Vestræ cogitationes: conversas dubiis temporibus fortunæ vices; atque victoriam nobilissimâ pugnâ ad signa Vestra revocatam. Et sanè maxima cum voluptate audivit postrema hæc fortitudinis Vestræ miracula, quæ nec hostium numerum, nec vallorum monimenta, nec fortunæ iniquitatem reformidant, per exiguâ manu, difficillimis in locis ita animosè pugnavit, ut superaret fidem tot millia fuisse à tam paucis cæsa, capta vulnerata, fugata, nisi jam pridem Polonica & Lithvanica Nobilitas tantis præsertim Ducibus famam asuefecisset incredibilibus victoriis referendis.

Nunc verò alterius victoriæ nec minoris, licet incruentæ expectat Europa nuntium, nempe sententias vestras ad concordiam & unitatem caritate Patriæ revocatas, ut conspirantibus ad communem utilitatem omnium studiis animisq; efflorescat electio expectatione publica digna quam omnium gratulatio, Vestraq; felicitate consequatur. Non dubitamus Excellentissimi Domini, quin vota publica exitum sint habitura, breviq; prædeat è sinu Vestro Princeps justus sapiens, moderatus, pius, & bello & paci non impar, qualem deniq; precatur vobis Christianissimus Rex, ut possit cum eo tenaciori & fortiori vinculo amicitiam alligare. Ejus certè vel auctoritas nominis, vel amicitia fides & officiorum magnitudo impetrare debet, ne Princeps Gallia inimicus ad Regni Vestri fastigium evehat,

hatur, sed non timet Christianissimus Rex hisce Comitibus tam insignem alienatam à se Poloniam, & Lithvaniam notam, speratq; potius amicitiam suam ut Reipubl. Vestrae cordi est, ita Candidatis, apud Serenissimos Ordines commendationi & gloriae fore. Cum videat Reipublicae Vestrae tot necessitudinum vinculis sibi devinctae, gratisimeq; dilectae vires non ita pridem omnibus formidandas infau-
sto bello miserè labefactatas, ejusdemque occasione undique circumstantes insidiatores Vestrae libertatis, & invasores provinciarum. Tanquam in pestilentia corvos ad dilanianda florentissimi Regni membra pulcherrima advolantes; facere sanè non potest quin Regem Dominationibus Vestris Illustrissimis optet, & offerat, qui pacem honestam Gallia pacificatrice, faciendo cum Turcis, det laxamentum vastationi agrorum, & populorum calamitati.

Christianissimi Regis nomine è familia regnatrice Principem Neoburgensem Vobis proponimus ad fasces natum, fascibus assuetum, in quo nihil ad regiam dignitatem praeter regium nomen requiratur. (non quo inter vos desint Illustrissimi Cives & bello & pace clari, summo fastigio pares) Princeps Neoburgensis originis regiae gloriam habet, amplissima fortunae pignora, & omnia regiarum virtutum ornamenta Eo parente natus est, quem cum inter tot Principes Resp. Vestrae Sereniss, dignissimum judicavit quem secum regia affinitate conjungeret; pro sua in regiam stirpem propensione, familiam Neoburgensem ad spem aliquando suffragiorum Vestrorum excitare videbatur. Illius sapientissima praecipua, & exempla Illustrissima teneram & magnam filii indolem ad pacis artes & tractationem armorum felicissimè instruxerunt ea vero aetate est quae ad mores Vestros fingi nullo labore possit, & ad consuetudinem institutaq; Vestrae gentis ita facile flecti, ut non accersitus à Vobis, sed inter Vos natus, & in sinu Vestro educatus videatur.

Accedet ad Dominationes Vestras Illustrissimas integer cupiditatis, & sui juris, adeoque Vestrae potestatis nulli Principi sacramento addictus est, nulli privata simultate infensus. Non affert secum odia domestica, & familiae contentiones, ne in dotem Reipubl. Vestrae Serenissimae tradere timeatis dissensiones periculosas cum veteribus sociis, & cum potentioribus vicinis conjunctiones Vobis

insidiosas, suspectas Europæ, omnibus formidandas. Ergo non imminebit libertati Vestræ, sed præsidebit. sacrumq; illud patriarum legum palladium quo tamdiu iucolumis & florens stetit Polonia, reverebitur semper, ab ambitione externâ liber. Soli gloriæ Vestræ deditus, soli utilitati mancipatus.

Nullioneri erit Vobis familia, cujus amplissimæ & fundatissimæ opes ad tuendam generis claritatem sufficiant nulli timori ita Principum vicinorum amica est, ut sic libera; ita Christianissimo Regi Dómino meo foederata, ut inde nullum libertati Vestræ periculum, multa atq; certissima subsidia possint proficisci.

Principem autem eum proponimus qui non sit futurus avidus gloriæ supra vires, neq; cupidus otii infra dignitatem sed sapienti temperamento ita bellum geret, ut non repudiet pacem: ita pacem colet, ut arma cum Republica postulabit, non recuset. Nulla erit causa cur Princeps Neoburgensis immortalis bello Reip. Vestræ Serenissimæ vires exhauriri, & potentiam atteri velit, cum honestæ conditiones paces ferentur: quippe qui arma Vestra Religionis defensionis consecrata haud quaquam necesse habeat interponere partibus & offensionibus alienis, aut ad suarum dimicationem & ultionem transferre. Illam perennem, & divinam Polonicæ & Lithuanicæ Nobilitatis bene de Repub. Christiana merendi gloriam ad posterôs illibatam perducet exemplis domesticis, ad pietatis cultum & veræ fidei propugnationem institutus. Itaq; soli Reip. Serenissimæ & militabit, & vincet.

Corona Vestra Sanctior est & præstantior quàm ut sit aut miseræ præda, aut exulis solatium, aut telum irati, aut ambitionis merces, aut arbitrium vicinorum. Illam ad se pertrahere multi conantur blandâ potentissimorum foederum ostentatione & illecebris amicissimæ vicinitatis,

Timeo Danaos & dona ferentes vel potius offerentes

Et duntaxat debetur Principi quem Vestrum, & in Vestrum, & in Vestra legumq; potestate videat Serenissima Rēsp. semper futurum, neque aliunde petiturum regni consilia & artes quam à quorum suffragiis regnum acceperit Vestra est, & Vestræ debet esse munus beneficentiæ pignusq; publicæ libertatis.

Habent Serenissimi Ordines Principem summæ spei, virtutis cognitæ, familiæ regnatricis, Reique publicæ Vestræ regia affinitate conjunctæ suffragia pro illo Vestra sola Reipub. Vestræ caritate solo Vestræ gloriæ studio Christianissimus Rex ambit, datq; regiam fidem Principem Neoburgensem repræsentaturum semper Serenissimis Ordinibus memorem animum & liberalem & observantem, libertati jura, populis æquitatem, Religioni cultum, patriæ curam & defensionem, amicitiam fœderatis.

Quod si ad veteres arctissimarum necessitudinum conjunctiones accedet veluti cumulus Principis Galliæ cari electio, Christianissimi Regis Domini mei nomine offerimus Ordinibus Serenissimis quidquid à tanto Rege sperari potest & studiorum, & Officiorum. Quid possit & velit Vestra causâ potentissimus & amicissimus Rex, non ignoratis. Si opus est pacificatore, officio Constantinopoli; nec inania, nec fucata; si fautore, sincera studia, si adjutore, certissima subsidia pollicetur.

Cæterum Christianissimus Rex Dominus meus sapientiæ Vestræ perpendendam relinquit quibus in rebus ejus gratia auctoritas, studia consilia, & auxilia Serenissimæ Reipublicæ Vestræ necessaria sint, Regia enim fide promittimus quæcunq; à Christianissima Majestate pendebunt, ea semper in promptu fore, quotiescunq; Illustrissimis Excellentissimis Vestris id nobis significare placuerit.

Hæc sunt Excellentissimi Domini, quæ Reipublicæ Vestræ Serenissimæ exponenda à Christianissimo Rege in mandatis accepimus. Vetustas amicitie fidelissimæ fecit, ut tantus Princeps quem Illustrissima Corona Vestra dignum putaret, Vobis proponeret; ne gloriam & utilitatem Reip. Serenissimæ, cum posset indicando promovere, tacendo negligere videretur. Sperat Illustrissimas Dominations Vestras æqui bonique consulturas tam prolixam & honorificam de singulis & universis bene merendi voluntatem, & consilium ab optimo animo & sincerâ amicitia profectum pari mente, studioq; accepturas dicendi finem faciemus Deum Optimum prius precati Regem ut eum Serenissimi Ordines eligant, qui sit Reipub. Vestræ honori, Christianæ præsidio, & sociis Vestris incunditati.

Illustrissimis autem Excellentissimis & Dominationibus Vestris gra-

tias ago, si minus quantas debeo tot honoribus quibus me ab omnibus Ordinibus incredibili humanitate, & urbanitate singulari & sentio, & profiteor cumulatum; certè quantas possum, habiturus in pectore immortales cum ardentissima utilitatibus Vestris inservienti voluntate.

Reverendisfimi, Excellentisfimi, Illustrisfimi, Perillustres Magnifici, & Generosi Domini Principes, Senatores, cæteri; Serenissimæ Reipublicæ Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuanicæ congregati Ordines.

Quinquennium est ex quo in hoc amplissimo confesso comparuit Orator Lotharingicus, etsi successu irritus; nunquam tamen pœnitendo, innotuit Serenissimæ Reipublicæ, tam laudabili ambitione Princeps CAROLUS, quæ quamvis scopum suum non fortitâ non potest tamen apud tam generosas mentes gratam sui memoriam non reliquisse, & fas sit dicere, nescio quod jus in amicitiam Vestram sibi acquisivisse videtur. Juvat adhuc recordari magni illius diei, quo non aversis Polonorum animis, sed fatis alio trahentibus Serenissimus Princeps Lotharingus spe conceptâ non intotum excidit dum proximè ad coronam esset, non nisi Polono cessisse, cujus præmaturum obitum, & Serenissimæ Reipublicæ lugendum, eo quo par erat animi sensu percepit, condoletq;. Quæritis quo animo tam honestam repulsam tulerit, eo ipso, quo Coronam accepisset, animo Regio, & tam in adversa, quàm in prospera firmo, neq; unquam regnare dignior visus est: quàm ubi regnandi spem amiserat. Testor ex hoc Augusto Senatu quàm plurimos, quos discedens literis grati animi testibus humanissimè compellavit; & tanquam reiturus. Videre mihi videor omnium ora oculosque in me conversos tanquam sciscitantium, quibus Studiis, quibus in tantam spem rudimentis Princeps Lotharingus intervallum hoc transegerit, quod fata ipsa ad maturitatem, si quæ adhuc deerat acquirendam concessisse videntur. Dicam testis oculatus, & si placet juratus, & edè liberius dicam quod quæ in oculis totius Europæ gesta sunt, neque ab inimicis occultari possunt, neq; ab amicis supra meritum exaggerari. Transtulit ad exercitum Cæsareum eam ipsam gloriæ aviditatem quam in Polonia

lonia testatus fuerat, adjecto ad priorem animi magnitudinem hoc novo stimulo, ne quid ageret, quod tanti Regni Candidatum deceret. Hungariam quam jam antea famâ suâ illustraverat, dum Turcarum impetum ad Sanctum Gothardum primus cum legione sua stitit, Supremus Equitatus Casarei Dux pacavit; Binis in Imperium Germanicum expeditionibus adfuit, eâ Vigilantiâ & fortitudinis laude, ut cum Comes Montecuculi, si vita suppeteret, primis in Europa Ducibus annuere non dubitaverit. In laboribus indefessus omnia magni Ducis & fortissimi militis munia obire visus est; diem ducendo agmini, disponendisq; quæ in rem necessaria erant, noctem quam semper in castris, & inter milites transigebat magnam plerumq; partem lustrandis vigiliis, præfidiisq; impendebat, & apud gregarium, militem instar prodigii erat intra diei spatium Principem Lotharingum non nisi semel vidisse. Ipse tentoria militum circumire, querelis omnium aures præbere, aditu tam facili, ut ne infimus quidem ab ejus accessu arceretur. Si quid vel in subministranda annona negligentia, vel in stipendiis militi persolvendis difficultatis occurrebat, id ipse summâ curâ, & sollicitudine removebat; & seu agmen ducendum erat, seu munimentum hostile oppugnandum, seu locus castris eligendus nemo id exequabatur solertiùs, nemo intrepidiùs. Quà opportuna aquatio, quâ pabuli lignorumq; copia, quâ castra moventi tutum maximè iter, quæ forma agminis, quibus potissimum armis hostis impetendus, quò impedimenta, quò sarcinæ, quò turba inermis rejicienda quanto ea aut quali præsidio custodienda, his curis cogitationibusq; ita animum agitavit, ut nulla ei in talire difficultas nova oriri possit. Dignum sanè Martiâ Polonorum Coronâ tyrociniûm. Commilitonem vobis offerimus, Viri fortissimi, non deliciis aula innutritum, sed coeli, soliq; injuriis affvetum, & ut in partem gloriæ Vestræ, ita & in partem laborum accessurum. Non ex gynæcæo Achillem cujus nondum probata virtus Poloniam periculoso experimento exponat, sed duodecim jam annorum continuatâ militiâ instructum, & in eo apud exercitum Casareum gradu, ex quo Rudolphum Habsburgicum Imperatorem sibi assumere non dubitavit olim Germania. Virum damus eâ ætate, quæ cupiditates adolescentiæ effugit, eâ virâ, quæ nihil præteritum excusandum habet. Eâ domo, quæ mille & amplius annis toto orbe celeberrima, multis gentibus Reges dedit, omnibus sæculis herôes, eâ Regum stirpe qui coronas non tantum aureas, sed & spineas jam à Godefredo portare didicerunt iis moribus, qui illum omnium in quibus vixit aularum, omnium exercituum delicias reddiderunt. Eâ in Deum pietate, in Religionem Catholicam constantiâ, ut non tantum non in Serenissimam domum suam, sed neq; in ullam ditionum suarum partem, ullam unquam novitatis labem admiserit. Talis ad hoc magnum tribunal redit Lotharingus vester coronam Polonicam ambiturus vel in præmium præteritarum virtutum, vel in incitamentum futurarum, & quâ fiduciâ tantum honoris fastigium à generositate Vestrâ expectat, eâ ipsâ se suaq; omnia tutela Serenissimæ Reipublicæ committit. Ipsam suam Lotharingiam, regno-rum æmulam, & quæ Principibus suis reditus non multum infra regios pendet. Il-

lam inquam, utilitati Vestra totam devovet. Nec est quod quispiam objiciat aureum discordiæ pomum huc afferi. Notum est orbi universo de restituendâ Lotharingâ nulli unquam dubium incidisse, de modo restitutionis quæstio fuit, de quo Vesinclyti Proceres ubi Principem Carolum Coronâ Vestra dignati fueritis, ut de Vestra, ut de Regis Poloniæ patrimonio judicabitis. Post Christianum nomen contra Turcas fortissimè vindicatum post tam iramanem hostem à cervicibus Europæ depulsum, quid deest ad cumulum gloriæ, quàm ut Christianus orbis prudentiæ Vestræ pacem domesticam debeat, pro debita postmodum gratitudine in communem hostem arma sociaturus. Ea in manibus vestris posita est. Et ne quid interea detrimenti patiatur Respublica. 1. Offert Serenissimus Princeps ea Subsidia, quibus urgentioribus necessitatibus subveniri, & militiæ de toto orbe Christiano tam bene meriti stipendia in nonum ab hoc præsentem Mensem, vel tria ut vulgè vocant quartalia exsolvi possint, quibus & Nobilitas sublevabitur, & militum ardor ad nova facinora excitabitur. 2. Offert quinque peditum millia servitio Serenissimæ Reipublicæ, pro hac imminente Turcica expeditione ære proprio sustentanda. 3. Cedit Lotharingiæ Dux in commodum Serenissimæ Reipublicæ, durante vitâ sua medietatem amplissimorum reddituum Lotharingæ, & Barri Ducatum, qui ubi hæreditario jure ad Principem Carolum devoluti fuerint, accedet & altera medietas rebus Polonicis in pristinum splendorem restituendis liberaliter applicanda. 4. Assumet Serenissimus Princeps quingentos Polonos Nobiles in corporis sui Custodiam in qua tanquam in Seminario ad ulteriora in militia officia formabuntur. 5. Bina in confinis Fortalitia, unum in Turcicis, alterum in Moscoviticis, sumptibus propriis exstrui curabit, nisi Serenissima Respublica maluerit, eos Caminieco, ubi recuperatum fuerit, muniendo impendi. 6. Gymnasium pro Centum Polonis Nobilibus exercitiis equestribus imbuendis, vel Mussiponti in Lotharingia, vel in ipsa, si magis libuerit, Polonia, fundabit. Quæ omnia accuratius exponentur iis Deputatis quos Serenissima Respublica assignare voluerit.

Agiti Viri fortissimi, & Poloniam Vestram Principi Carolo eadem generositate committite, quâ ille Vobis Lotharingiam suam confidit. Veniet è Castris ad Castra, à galeâ ad Coronam, eadem alacritate à Coronâ ad galeam rediturus. Veniet nulli mortalium obnoxius, nulli externorum Principem ullo dependentiæ vinculo obstrictus. Totus Vester, & in Polonorum mores, habitus, scædera, amicitias, inimicitiasque transiturus. Et quem potius, per Deum immortalem, aut quem meliõri omine, quàm Regem Hierosolymitanum in Turcas ducatis? Vidit olim in Cælo Crucem Constantinus, & in hoc signo vicit; Videt & hodie Polonia non minori præfagio fulgentem in cælo suo Crucem Lotharingicam, & si Superis placet, tam notum Victoriæ signum amplectetur. Nihil arduum erit, nihil impervium, aut Polonis Lotharingo, Duce aut Lotharingo Polonis militibus. Finiam cum Guicciardino rerum Italicarum Scriptore celeberrimo, asserente Remp. Venetam, nisi virginitatem jurasset, non ex aliâ quàm ex Domo Lotharingicâ